

Hjärta och stroke

Per Wester

Professor i medicin och överläkare

Umeå Strokecenter och Karolinska Institutet Danderyds sjukhus

TEMA STROKE

Ett flertal tillstånd i hjärtat ökar risken för ischemisk stroke/TIA

SAMTIDIG FÖREKOMST AV HJÄRTSJUKDOM
OCH ANDRA ORSAKER TILL STROKE ÄR VANLIG

Arne G Lindgren,
professor; överläkare,
institutionen för kliniska
vetenskaper Lund,
Neurologi, Lunds
universitet; Sektion
neurologi, Skånes uni-
versitetssjukhus Lund
● arne.lindgren@med.lu.se

Per Wester, profes-
sor; överläkare, insti-
tutionen för folkhälsa
och klinisk medicin,
Umeå universitet; in-
stitutionen för klinisk
vetenskap, Karolinska
institutet Danderyds
sjukhus

Läkartidningen 2023, Volym 120

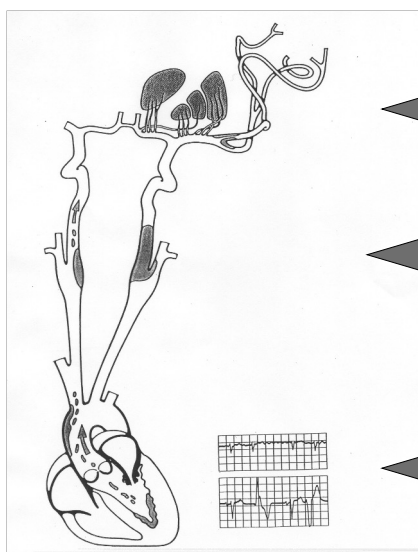
Hjärta och stroke

- **Bakgrund**
- Förmaksflimmer
- Akut hjärtinfarkt
- Mekanisk klaffprotes
- Öppetstående foramen ovale
- Avslutande huvudbudskap

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Ischemisk stroke

En blodpropp kan

bildas i hjärnans små kärl
LAKUNÄR INFARKT

komma från atheroskleros
i karotiskärl eller aortabåge
STORKÄRLSSJUKDOM

komma från hjärtat
KARDIELL EMBOLI

PER WESTER

Kardiell emboli -propp som lämnar hjärtat hamnar oftast i hjärnan

FAKTA 1. Potentiella källor, modifierad efter [34].

STÖRRE POTENTIELLA KÄLLOR

- Förmaksflimmer (ej ekokardiografidiagnos)
- Färsk (<3 mån) hjärtinfarkt
- Tromb i vänster förmak/kammare
- Dilaterad kardiomyopati (EF ≤35 procent)
- Mitralisstenos
- Myxom
- Mekanisk klaffprotes
- Infektiös endokardit
- Icke-infektiös endokardit

MINDRE POTENTIELLA KÄLLOR

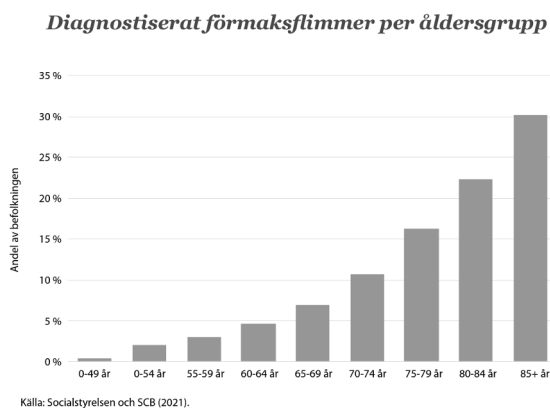
- Öppetstående foramen ovale (PFO)
- Förmaksseptumaneurysm
- Mitralklaffprolaps
- Mitralringsförkalkning
- Förkalkad aortastenosen
- Spontan ekokontrast
- Annan (AV-block II, pre-excitation etc)

Hjärta och stroke

- Bakgrund
- **Förmaksflimmer**
  - **Förekomst, patofysiologi**
  - Screening
  - Behandling med antitrombotiska läkemedel
  - Behandling med slutning av vänster förmaksöra
- Akut hjärtinfarkt
- Mekanisk klaffprotes
- Öppetstående foramen ovale
- Avslutande huvudbudskap

Förmaksflimmer (FF) - förekomst

- 2,9-4,7% av 10,5 milj svenskar har känt FF
  - Motsvarar ca 300.000-500.000 individer
- Prevalens av FF **åldersberoende**
- Ischemisk stroke till följd av FF
  - 20% ≤ 80 år
  - 40% > 80 år

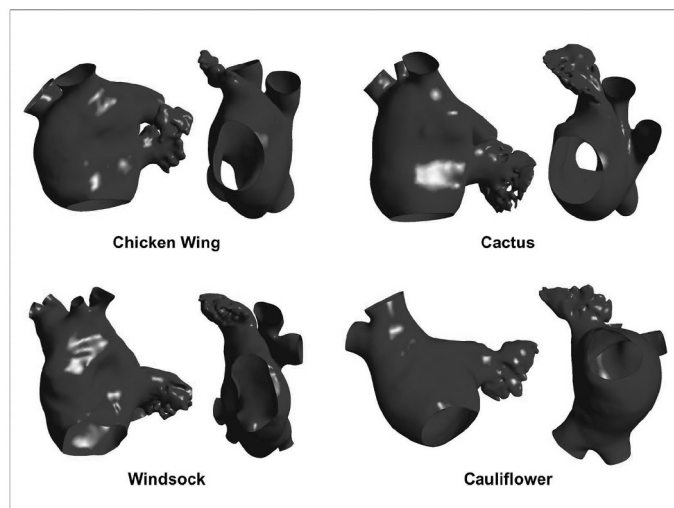

J Intern Med 2013;273:395; J Thromb Thrombolysis 2023 on line

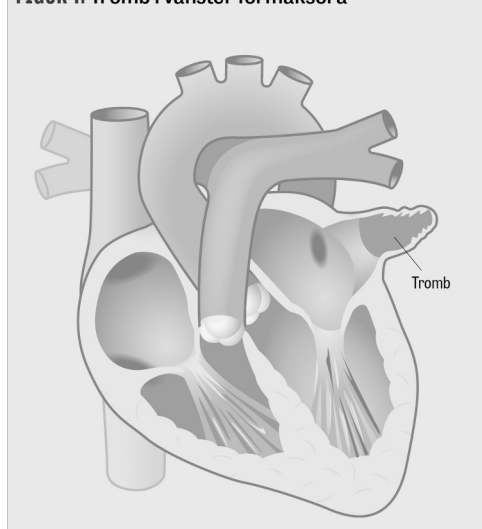
Kardiell emboli - patofysiologi

-propp vid förmaksflimmer bildas oftast i vänster förmaksöra

Figur 1. Vänster förmaksöra kan ha många olika skepnader (2).

FIGUR 1. Tromb i vänster förmaksöra

Hjärta och stroke

- Bakgrund
- **Förmaksflimmer**
  - Förekomst, patofysiologi
  - **Screening**
  - Behandling med antitrombotiska läkemedel
  - Behandling med slutning av vänster förmaksöra
- Akut hjärtinfarkt
- Mekanisk klaffprotes
- Öppetstående foramen ovale
- Avslutande huvudbudskap

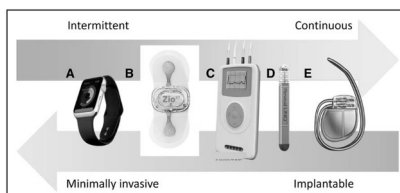
Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Screening av förmaksflimmer vid insjuknande i ischemisk stroke/TIA

- Vilo-EKG på akuten
  - Telemetri eller Holter-EKG 24-72 timmar
- } **Klinisk rutin**

Som kan kompletteras med

- Holter 7 dygn
  - Handhållen tum-EKG
  - Implanterbar loop-recorder
- } **Oklart värde av längre tids registreringar**

Leta efter förmaksflimmer efter stroke/TIA

AF SPICE

- Resulterar 2+2 veckors plåster-EKG-registrering vs 24-48 timmars EKG-registrering i minskad andel återinsjuknande i stroke eller död?
- Pågående stor svensk randomiserad studie

PER WESTER

<https://afspice.se>

Hjärta och stroke

- Bakgrund
- **Förmaksflimmer**
  - Förekomst, patofysiologi
  - Screening
  - **Behandling med antitrombotiska läkemedel**
  - Behandling med slutning av vänster förmaksöra
- Akut hjärtinfarkt
- Mekanisk klaffprotes
- Öppetstående foramen ovale
- Avslutande huvudbudskap

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Antitrombotisk behandling vid förmaksflimmer och förhöjd strokerisk

NOAK Rekommendation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Icke-göra	FoU
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-----------	-----

CHA₂DS₂-VASc ≥ 2 för män och
CHA₂DS₂-VASc ≥ 3 för kvinnor

NOAK Rekommendation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Icke-göra	FoU
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-----------	-----

CHA₂DS₂-VASc = 1 för män och
CHA₂DS₂-VASc = 2 för kvinnor

Kvinnligt kön i sig medför inte ökad strokerisk i frånvaro av andra riskfaktorer och betraktas därför som en riskmodifierande faktor och inte som en oberoende riskfaktor.

ASA Rekommendation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Icke-göra	FoU
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-----------	-----

CHA₂DS₂-VASc ≥ 1

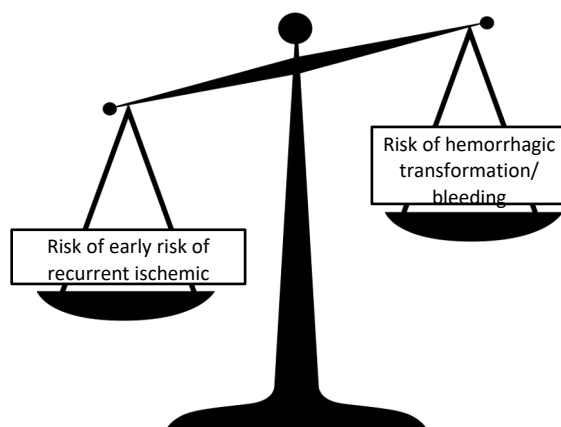
Per Wester

 Socialstyrelsen

Hjärtklinjer 2018

När ska NOAK sättas in vid ischemisk stroke och förmaksflimmer?

The clinical dilemma of TIMING when to start NOAC treatment in ischemic stroke and AF

Adopted from Signild Åsberg, 2020

När ska NOAK sättas in vid ischemisk stroke och förmaksflimmer?

- Tre stora randomiserade studier (TIMING, OPTIMAS och ELAN) visar att:
- **Tidig initiering av oral antikoagulering hos individer med ischemisk stroke och förmaksflimmer är säker**
- **Intrakraniell blödning är sällsynt**
- **Ingen anledning att vänta med NOAC-initiering efter ischemisk stroke och förmaksflimmer**

Circulation. 2022;146:1056–1066

Lancet 2024; 404: 1731–41

N Engl J Med 2023; 388:2411-2421

Hjärta och stroke

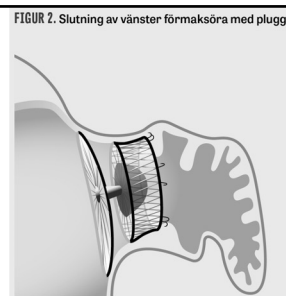
- Bakgrund
- **Förmaksflimmer**
  - Förekomst, patofysiologi
  - Screening
  - Behandling med antitrombotiska läkemedel
  - **Behandling med slutning av vänster förmaksöra**
- Akut hjärtinfarkt
- Mekanisk klaffprotes
- Öppetstående foramen ovale
- Avslutande huvudbudskap

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Slutning av vänster förmaksöra med plugg (left atrial appedage occlusion, LAAO)

- Kan vara ett alternativ speciellt vid kontraindikationer mot antikoagulantia-behandling
- Randomiserade studier pågår i Sverige:
  - STROKECLOSE vid intracerebral blödning och förmaksflimmer
  - OCCLUSION AF vid ischemisk stroke och förmaksflimmer

Inklusion av patienter i studier kring dessa tillstånd är att rekommendera

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Hjärta och stroke

- Bakgrund
- Förmaksflimmer
- **Akut hjärtinfarkt**
- Mekanisk klaffprotes
- Öppetstående foramen ovale
- Avslutande huvudbudskap

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Kardiell emboli

Samtidig akut hjärtinfarkt

- Inte helt ovanligt
  - 2-3% har samtidig ischemisk stroke och akut hjärtinfarkt
- Diagnostiken av akuta koronara syndromet ibland svår
  - Ofta avsaknad av klassiska symtom (central bröstsmärta, utstrålning vänster arm)
  - Katekolaminpåslag orsakad av stroke kan ge direkt myokardskada och därmed tropoinin-stegring
  - EKG-diagnostiken ibland svår

Hjärta och stroke

- Bakgrund
- Förmaksflimmer
- Akut hjärtinfarkt
- **Mekanisk klaffprotes**
- Öppetstående foramen ovale
- Avslutande huvudbudskap

Kardiell emboli

Mekanisk hjärtklaffprotes (aorta, mitralis)

- NOAK kontraindicerat

istället:

- Warfarin med INR 2-3

PER WESTER

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

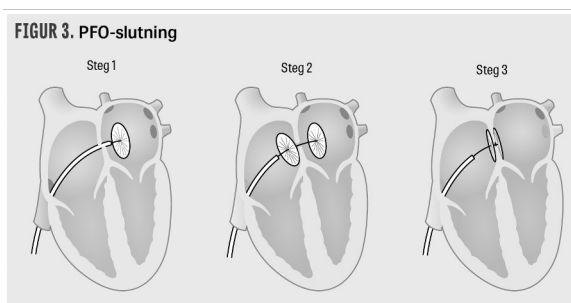
Hjärta och stroke

- Bakgrund
- Förmaksflimmer
- Akut hjärtinfarkt
- Mekanisk klaffprotes
- **Öppetstående foramen ovale**
- Avslutande huvudbudskap

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Öppetstående foramen ovale (PFO)

- PFO-förekomst 20-25% bland vuxna
- Viss ökad strokerisk vid PFO
- Randomiserade studier har visat gynnsam effekt vid
  - Ischemisk **KRYPTOGEN** stroke och
  - PFO där kontrast på hjärt-EKO passerar över till vänster förmak
  - Ålder 60 år eller yngre

PER WESTER

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Kardiell emboli

Öppetstående foramen ovale (PFO) RoPE-skala – risk of paradoxical embolism

Karaktäristika	Poäng	RoPE-poäng
Ingen historia av hypertoni	1	
Ingen historia av diabetes mellitus	1	
Ingen historia av stroke/TIA	1	
Icke-rökare	1	
Bildverifierad kortikal cerebral infarkt	1	
Ålder, år		
18-29	5	
30-39	4	
40-49	3	
50-59	2	
60-69	1	
≥70	0	
Totalt antal poäng (summa av individuella poäng)		
Maximalt antal poäng (patient <30 år utan historia av hypertoni, diabetes mellitus, stroke/TIA, icke-rökare och kortikal cerebral infarkt)	10	
Minimalt antal poäng (patient ≥70 år med hypertoni, diabetes mellitus, tidigare stroke, rökare och ingen kortikal cerebral infarkt)	0	

PER WESTER

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Hjärta och stroke

- Bakgrund
- Förmaksflimmer
- Akut hjärtinfarkt
- Mekanisk klaffprotes
- Öppetstående foramen ovale
- **Avslutande huvudbudskap**

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Hjärta och stroke

Huvudbudskap

- Ett flertal olika tillstånd i hjärtat ökar risken för ischemisk stroke och TIA.
- Primärprevention av ischemisk stroke med orala antikoagulantia är angelägen till exempel vid mekanisk hjärklaffprotes och förmaksflimmer med förhöjd strokerisk.
- Sekundärprevention efter inträffad stroke eller TIA till följd av kardiell emboli är mycket viktig för att förhindra förnyad stroke.
- Samtidig förekomst av hjärtsjukdom och andra orsaker till stroke är vanlig.
- Slutning av öppetstående foramen ovale är ofta av värde vid ischemisk stroke utan annan påvisbar orsak hos personer 60 år eller yngre.

Lindgren och Wester Läkartidningen 2023, Volym 120

Tack för mig!

per.wester@umu.se, per.wester@ki.se